

Jätteiden kansainvälisiä siirtoja koskeva EU-lainsäädäntö

Ympäristörikosten torjunnan koulutusohjelma
13.11.2018

Esityksen sisältö

- Taustaa kansainvälisten jätesiirtojen valvonnalle
- Kansainvälisiin jätesiirtoihin liittyvät keskeiset säädökset
 - EU-lainsäädäntö
- Jätteen määritelmä ja jätteiden luokittelu
- Jätekuljetusten tarkastaminen
- Jätesiirtojen valvonta ja laittomat jätesiirrot

Taustaa kansainvälisten jätesiertojen valvonalle

- jätteitä kuljetetaan maasta toiseen monista eri syistä
 - edullisemmat käsittelykustannukset
 - lyhyempi kuljetusmatka käsittelylaitokseen
 - lähtömaassa ei ole sopivaa käsittelylaitosta tai tarpeeksi kapasiteettia
 - maiden lainsäädännöt poikkeavia
 - liiketoimintaa – jäte on usein arvokas raaka-aine
 - jätteiden siirtoja maasta toiseen valvotaan, koska
 - jätteet saattavat sisältää aineita, jotka ovat haitallisia ihmisten terveydelle ja ympäristölle
- => jätteet tulee käsitellä asianmukaisissa laitoksissa

Jätesiertojen valvonnasta

Kaikkia jätesiertoja valvotaan

- joko jätesiertoluvalla, joka myönnetään vuodeksi (tai maksimissaan kolmeksi vuodeksi) kerrallaan ja joka on haettava ja saatava kaikilta siirtoon osallistuvilta mailta tai
- ns. vihreänä jätesiertona

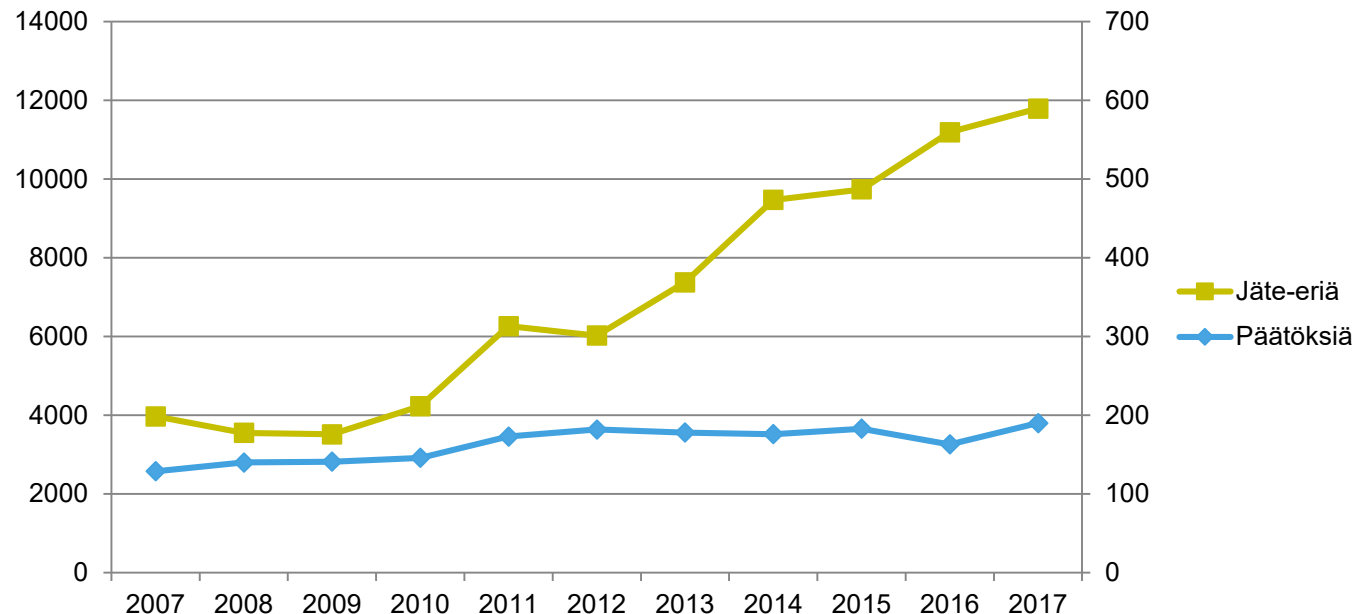
Seuraavat siirrot ovat kiellettyjä:

- jätteen vienti loppukäsiteltäväksi EU / EFTA –maiden ulkopuolelle
- vaarallisten jätteen vienti hyödynnettäväksi EU / OECD –maiden ulkopuolelle

Kansainväliset jätesiirot

- Suomen ympäristökeskus (SYKE) on Suomen toimivaltainen viranomainen kansainvälisissä jätesiiroissa
- SYKE myöntää luvat vaarallisten jätteiden maastaviennille ja maahantuonnille sekä kauttakululle
- ns. vihreitä jätteitä voidaan viedä Suomesta ja tuoda Suomeen ilman lupaa, edellyttäen, että toiminta on jätteesiirtoasetuksen EY N:o 1013/2006 sekä Suomen jätelainsäädännön mukaista
- jätesiirotoryhmä: 4 ylitarkastajaa, 1 assistentti
 - wasteshipments@ymparisto.fi

Jätesiirotolupien ja -erien lkm vuosittain

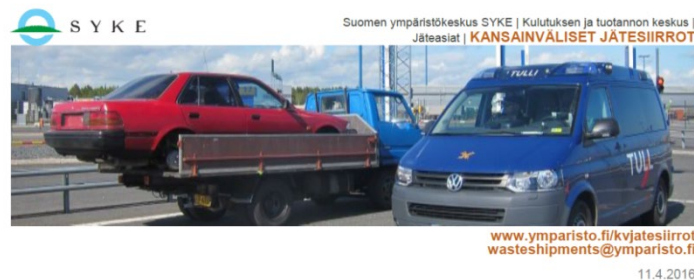
Kansainväliset jätesiirot; ohjeistusta

Tiedotteet

- [Lyijyakut, romuautot sekä sähkö- ja elektroniikkalaiteromu ongelmallisia kansainvälisissä jätesiiroissa](#) (10.5.2016)
- [Tiedote huolintaliikkeille ja laivayhtiöille](#) (23.3.2016)

Ohjeet

- [Lyijyakkujen vientiohje](#) (1.3.2016)
- [Käytettyjen sähkö- ja elektroniikkalaitteiden vienti - ohje viejille](#) (11.4.2016)
- [Käytettyjen sähkö- ja elektroniikkalaitteiden vienti - ohje viranomaisille](#) (11.3.2016)
- [Käytettyjen ajoneuvojen vienti Suomesta](#) (11.4.2016)
- [Käytettyjen auton varaosien vienti Suomesta](#) (21.3.2016)
- [EU:n yhteyshenkilöiden ohje romuajoneuvojen siirroista](#) (9.9.2013)
- [Vihreiden jätteiden siirrot –ohje](#) (16.5.2018)

Käytettyjen ajoneuvojen vienti Suomesta

Tässä ohjeessa esitetään lyhyesti, miten jätelainäädännön mukaan on meneteltävä viettäessä käytettyjä ajoneuvoja Suomesta ulkomaille. Ohje on tarkoitettu käytettyjen ajoneuvojen haltijoille, jotka järjestävät maan rajan ylittäviä käytettyjen ajoneuvojen siirtoja.

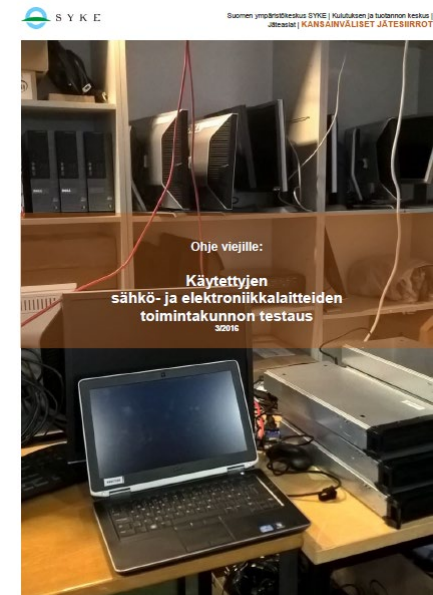
www.ymparisto.fi/kvjatesiirrot

EU yhteyshenkilöiden ohjeet / Correspondents' Guidelines

<http://ec.europa.eu/environment/waste/shipments/guidance.htm>

Tullin rajoituskäsikirja / Jätteiden kansainvälisten siirtojen valvonta

<http://tulli.fi/tietoa-tullista/tullin-toiminta/rajoituskasikirja/>

Kansainvälisiin jätesiiirtoihin liittyvät keskeiset säädökset

EU-lainsäädäntö

- Euroopan parlamentin ja neuvoston asetus (EY) N:o 1013/2006 jätteiden siirroista
= **jätteensiirtoasetus** (JSA / WSR)
- Komission asetus (EY) N:o 1418/2007 OECD:n ulkopuolisia maita koskevien vientien valvonnasta
- Jättesiirtojen valvonta maailmanlaajuisesti:
 - Baselin yleissopimus vaarallisten jätteiden siirroista sekä
 - OECD:n päätös jätteiden siirroista hyödynnettäväksi C(2001)107, muutettu C(2004)20

Jätteensiirtoasetus N:o 1013/2006

- suoraan sovellettavaa lainsäädäntöä kaikissa EU:n jäsenmaissa
- säädetty yksityiskohtaiset lupa- ja valvontamenettelyt kaikille jätteiden siirtoille
- muut jätteiden siirtoja koskevat kansainväliset sopimukset ja päätökset pantu täytäntöön EU:ssa jätteensiirtoasetuksella (yhteinen luokitus Baselin yleissopimuksen ja OECD:n päätöksen C(2001)107 kanssa)
- asetuksessa (50 artikla) edellytetään, että jäsenvaltiot valvovat jätesiiroja
 - kansalliset tarkastussuunnitelmat 1.1.2017 alkaen

Ns. vihreiden jätteiden vienti OECD:n ulkopuolelle

Komission asetus (EY) N:o 1418/2007

- jätteensiirtoasetuksen liitteessä III tai IIIA lueteltujen tietäntyyppisten jätteiden viennistä hyödynnettäväksi maihin, joihin ei sovelleta OECD:n päätöstä jätteiden maan rajan ylittävien siirtojen valvonnasta
- mikäli viedään OECD:n ulkopuolelle on tarkistettava kieltääkö maa tuonnin, vaatiiko lupamenettelyn vai sovelletaanko joitain kansallisia valvontamenettelyjä
- vienneissä sovelletaan ns. vihreiden jätteiden vientimenettelyä, mikäli tuojamaa ei edellytä lupamenettelyä
- OECD:n ulkopuolisten maiden valvontavaatimukset on koottu tähän asetukseen, jota päivitetään tarpeen mukaan
- päivitys tulossa v. 2019 ?
- *asetus ei sisällä vielä Kiinan v. 2018 asettamia tuontirajoituksia*

Lisää EU-lainsäädäntöä

Jätteeksi luokittelun päättyminen (End of Waste)

Euroopan komission ja neuvoston asetuksissa määritellään ns. EoW-kriteerit rauta-, teräs- ja alumiiniromulle, lasimurskalle sekä kupariromulle. Mainitut materiaalit lakkaavat olemasta jätettä, jos ne täyttävät materiaaleittain annetuissa asetuksissa säädetyt edellytykset.

- rauta-, teräs- ja alumiiniromu: neuvoston asetus (EU) N:o 333/2011
- lasimurska: komission asetus (EU) N:o 1179/2012
- kupariromu: komission asetus (EU) N:o 715/2013
 - Euroopan parlamentin ja neuvoston direktiivi 2008/98/EY

Muita jätesiirtoihin liittyviä EU-asetuksia ovat mm. otsoni-, POP-, REACH-, CLP- ja eläinperäisten sivutuotteiden asetukset .

EU-direktiivejä

- Euroopan parlamentin ja neuvoston direktiivi 2008/98/EY jätteistä
- Euroopan parlamentin ja neuvoston direktiivi 2012/19/EU sähkö- ja elektroniikkalaiteromusta
 - Liitteessä VI säädetään minimivaatimukset sähkö- ja elektroniikkalaitteiden siirroille maasta toiseen siinä tapauksessa, että ollaan viemässä käytettyjä laitteita eikä jätettä sekä mahdolliset poikkeamamahdollisuudet näistä vaatimuksista (mm. laitteiden korjaukseen ja takuuseen liittyvät viennit).

Kansalliset lait

- Jätelaki (646/2011)
- Jäteasetus (179/2012)
- Valtioneuvoston asetus sähkö- ja elektroniikkalaiteromusta (519/2014)
 - Liitteessä 6 käytettyjen sähkö- ja elektroniikkalaitteiden kansainvälisiä siirtoja ja niiden valvontaa ja seurantaa koskevat vähimmäisvaatimukset
- Laki vaarallisten aineiden kuljetuksesta (719/1994)
- Rikoslaki

Jätelaki 646/2011

- jätteen määritelmä, sivutuote, ei enää jäte (EoW) - 5 §
- viranomaisten roolit - 3 luku (22 - 27 §)
- kuljettajien ja välittäjien rekisteröityminen jätehuoltorekisteriin - 11 luku (94 – 100 §)
- jätteen kansainväliset siirrot - 12 luku (108 - 117 §)
 - käytettyjä sähkö- ja elektroniikkalaitteita koskevat erityissäännökset - 117 a §
- siirtoasiakirja – 121 §
- tarkastusoikeus - 123 §
- laiminlyöntimaksu - 131 - 133 §
- virka-apu ja toiminta rikosasiassa - 135 -136 §
- rangaistussäännökset - 147 §

Jäteasetus 179/2012

- jätteen kuljettajan ja välittäjän kirjanpito – 23 §
- rekisteröitymisten ja ennakkohyväksynnän menettelyt – 5 luku (27 - 31§)
- hyödyntämis- ja loppukäsittelytoimet – liitteet 1 ja 2
- jäteluettelo yleisimmistä jätteistä sekä vaarallisista jätteistä – liite 4

Jätelaki 646/2011

22 § Valtion viranomaiset

- Suomen ympäristökeskus on jätteen siirtoasetuksessa tarkoitettu toimivaltainen viranomainen, joka vastaa yhteistyöstä muiden toimivaltaisten viranomaisten kanssa jätteen kansainvälisen siirron valvonnassa. Suomen ympäristökeskus on myös jätteen siirtoasetuksen mukainen yhteyshenkilö.

25 § Muut valvontaviranomaiset

- Suomen ympäristökeskus valvoo jätteen kansainvälisiä siirtoja koskevien säännösten noudattamista.
- Tullilaitos valvoo toimialallaan ... yhteistyössä Suomen ympäristökeskuksen kanssa jätteiden kansainvälisiä siirtoja.

117 § Tullin tehtävät

- Tullin on tarvittaessa pysäytettävä jätteen kansainvälinen siirto, joka ei täytä jätteen siirtoasetuksen tai tämän lain vaatimuksia ja ilmoitettava asiasta Suomen ympäristökeskukselle jatkotoimista päättämistä varten.

123 § Tarkastusoikeus

- Valvontaviranomaisella tai sen määräämällä virkamiehellä tai viranhaltijalla on muualla kuin pysyväisluonteiseen asumiseen käytettävissä tiloissa tämän lain ja sen nojalla annettujen säännösten ja määräysten noudattamisen valvontaa sekä täytäntöönpanoa varten oikeus:

...

- 2) tehdä tarkastuksia ja tutkimuksia;

Jätteen määritelmä ja jätteiden luokittelu

Jätteen määritelmä

Jätteellä tarkoitetaan (jätelaki 5 §):

”ainetta tai esinettä, jonka sen haltija on poistanut tai aikoo poistaa käytöstä taikka on velvollinen poistamaan käytöstä”

Vaarallisella jätteellä tarkoitetaan (jätelaki 6 §):

”jätettä, jolla on palo- tai räjähdysvaarallinen, tartuntavaarallinen, muu terveydelle vaarallinen, ympäristölle vaarallinen tai muu vastaava ominaisuus (vaaraominaisuus)”

Jätteen tunnistaminen käytännössä

- materiaalin nimi
 - jäte, jäännös, jämä, liete, kuona, pöly, romu ...
 - waste, residue, remain, sludge, slag, reject, dust, scrap ...
- materiaalin alkuperä
 - jätteiden keräys (yhdyskuntajätteet ja sen eri jakeet)
 - teollisuuden prosessijäämät ja ns. sivutuotteet
- materiaalin valmistusaste ja / tai sen soveltuvuus raaka-aineeksi sellaisenaan
- materiaalin arvo (myös jäte voi olla arvokasta)

Jätteiden luokittelu – lupa vai ns. vihreä siirto

Ns. vihreät jätteet (jätteensiirtoasetuksen liite III, osat I ja II)
vain hyödynnettäväksi siirrettäville jätteille

- Baselin sopimuksen liitteen IX jätteet
- OECD:n luokituksen mukaiset nimikkeet
- myös liitteet III A ja IIIB / JSA

Vaaralliset jätteet - siirtolupa

(jätteensiirtoasetuksen liite IV, osat I ja II)

- Baselin sopimuksen liitteen II ja VIII jätteet
- OECD:n luokituksen mukaiset nimikkeet

Luokittelemattomat jätteet

- em. listoilla mainitsemattomat jätteet ja eri jätteiden seokset
- luvitetaan kuten **vaaralliset jätteet**

Esimerkkejä jätenimikkeistä

Jätenimikkeet haetaan selaamalla jätteensiirtoasetuksen liitteitä III, IV ja V

Liite III (ns. vihreät jätteet)

- Alumiiniromu – B1010
- Kaapelijäte – B1115
- Teräskuona – B1200
- Asfalttijäte – B2130
- Paperi- ja kartonkijätteet – B3020
- Nahkatavaraleikkeet – B3090
- Kumijäte – B3040
- Rengasrouhe – B3080
- Renkaat – B3140
- Renkaat vanteineen - luokittelematon

Liite IV (vaaralliset jätteet)

- Lyijyjäte – A1010
- Kaapelijäte – A1190
- Lyijyakut – A1160
- Jääkaapit – A1180
- Alumiinikuona – luokittelematon
- Asfalttijäte – A3200
- Jätemineraaliöljy – A3020
- Nahkatavaraleikkeet – A3100
- Maalijäte – A4070
- Kyllästetty puu – AC170
- Teräshilse ja -liete – AA010

Jätteiden hyödyntäminen ja loppukäsittely

- Jätteiden hyödyntäminen (Recovery -toiminnot)
 - arvokkaiden jakeiden (esim. metallit) kierrätys tai talteenotto
 - materiaalin käyttö korvaavana materiaalina
 - materiaalin hyödyntäminen energiana (jätepolttoaineet, ei kotitalousjäte)
- Jätteiden loppukäsittely (Disposal -toiminnot)
 - materiaalin lopullinen poistaminen käytöstä
 - sijoittaminen kaatopaikalle
 - polttaminen (huom. ei energian talteenottoa)
 - vaarallisten jätteiden polttaminen tai fysikaalis-kemiallinen käsittely

Jätteiden loppukäsittelyä säädellään tiukemmin kuin hyödyntämistä

Jätekuljetusten tarkastaminen

Jätekuljetusten tarkastaminen

muun liikenteen valvonnan yhteydessä / erilliset jäteratsiat

- siirtoasiakirjat – oltava mukana jätteen siirron aikana
 - aina, kun kyseessä kansainvälinen jätesiirto
 - Suomen rajojen sisäinen jätesiirto; jätelaki 121 § (siirtoasiakirja)
 - vaarallisesta jätteestä
 - sako- ja umpikaivolietteestä
 - hiekan- ja rasvanerotuskaivojen lietteestä
 - pilaantuneesta maa-aineksesta
 - muusta rakennus- ja purkujätteestä kuin pilaantumattomasta maa-aineksesta
- kuljettajan rekisteröityminen jätehuoltorekisteriin
 - ote jätehuoltorekisteristä on pidettävä mukana kuljetuksen aikana; jätelaki 98 §
 - ulkomaiset jätekuljettajat: vastaava rekisteröityminen yrityksen EU-kotimaassa hyväksytään kansainvälisissä jätesiirroissa
- tarkista, että jäte vastaa asiakirjoissa kuvattua jätettä

Vaarallisten jätteiden kansainväliset siirrot

Jätekuljetuksen mukana oltavat dokumentit:

- alkuperäinen siirtoasiakirja
(Movement document, Annex IB)
- kopiot viranomaisten päätöksistä (lähtö-, kauttakulku- sekä vastaanottomaan viranomaiset)
 - kauttakulkumaat saattavat antaa myös ns. hiljaisen hyväksynnän, jolloin ei päätöstä
 - sisältävät leimatun ilmoitusasiakirjan (Notification document, Annex IA)
 - sisältävät reittikuvauksen ja luettelon hyväksytyistä kuljetusyrityksistä

Lomakkeilla tunnus, jonka oltava sama kaikissa dokumenteissa:

- vienneissä esim. FI 002600
- tuonneissa maakoodilla alkava, esim. SE 123456, NO 654321

=> kenttävalvonnassa tarkastetaan, että jäte, reitti ja kuljetusyritys vastaavat dokumentointia

Ns. vihreän jätteen kansainväliset siirrot

- jätteensiirtoasetuksen liite VII mukainen siirtoasiakirja (Annex VII)
- kuljettajan ilmoittautuminen jätehuoltorekisteriin tai EU-maan kuljettaja, joka on rekisteröitynyt kotimaassaan

=> kenttävalvonnassa tarkastetaan, että jäte vastaa dokumentointia

=> varmistetaan, että kyseisen jätteen vienti on luvallista EU / OECD:n ulkopuolelle, mikäli vientikohde siellä (asetus (EY) N:o 1418/2007)

Jätesiiirtojen valvonta ja laittomat jätesiiirrot

Kansainväliset jätesiirot: kansallinen tarkastussuunnitelma

- tehty vuosiksi 2017 – 2019

Jätelaki 124 §:

Toimivaltaisen valvontaviranomaisen on määrääjoin asianmukaisesti tarkastettava sellaiset laitokset ja yritykset, joiden toiminnassa:

- 1) harjoitetaan jätteen laitos- tai ammattimaista käsittelyä;
- 2) syntyy vaarallista jätettä;
- 3) harjoitetaan jätteen ammattimaista kuljettamista tai keräystä;
- 4) toimitaan jätteen välittäjänä;
- 5) toteutetaan jätteen kansainvälisiä siirtoja.

Tarkastuksien painopisteet

Taulukko 3. Tarkastusten painopisteet vuosina 2017 - 2019

Jäte	Kohdema	Tarkastus	Viranomais
Lyijyakut	Baltia, Afrikka	keräys, kuljetus	ELYt, kunta, Tulli, poliisi, SYKE
SER	Afrikka, Venäjä	keräys, käsittely, kuljetus	ELYt, kunta, Tulli, poliisi, SYKE
Romuauto ja niiden varaosat	Baltia, Afrikka	keräys, käsittely, kuljetus	ELYt, kunta, Tulli, poliisi, SYKE
Rakennusjäte	Viro	käsittely, kuljetus, syntypaikka	ELYt, kunta, Tulli, poliisi, SYKE
Varastetut jätteet	EU-maat	kuljetus, rajat	ELYt, kunta, Tulli, poliisi, SYKE
Menettelyt			
Vihreä jäte	kaikki	syntypaikka, keräys, välittäjä, kuljetus	ELYt, kunta, Tulli, poliisi, SYKE

valinnat tehty riskiarvioinnin perusteella

Tarkastuksista

Jätteensiirtoasetus artikla 50:

3. Jätteiden siirtoja voidaan tarkastaa erityisesti:

- a) yhdessä tuottajan, haltijan tai ilmoituksen tekijän kanssa paikassa, josta jäte on peräisin;
- b) yhdessä vastaanottajan tai laitoksen kanssa vastaanottopaikassa, mukaan lukien jätteen väliaikaisessa tai muussa kuin väliaikaisessa hyödyntämis- ja huolehtimispaikassa;
- c) unionin rajoilla; ja/tai
- d) jätteen siirron aikana unionissa.

Esimerkkejä laittomista jätesiiirroista

- dokumentoinnin väärentäminen / puuttuminen
- jätteiden sekoittaminen
- vaarallisten jätteiden piilottaminen esim. tekstiilien alle, paperirullien taakse
- vaarallisten jätteiden luokittelemisen vaarattomiksi
- jätteiden vienti käytettyinä tavaroina (esim. sähkö- ja elektroniikkalaiteromu, romuautot)
- jäte tai pakkaustapa ei vastaa dokumenteissa kuvattua; dokumenteissa ristiriitaisuuksia
- jätteiden ”dumpkaus”

”money driven” / harmaa talous

Laittomat jätesiirot

Esimerkkejä laittomista jätesiiirroista / SYKE

- lyijyakkujen laitton vienti Baltian maihin (usein varastettuja)
- viety EU / OECD:n ulkopuolelle jätettä vihreänä jätteenä, jota se ei kuitenkaan ole ollut
 - palautuksia esim. Saksan ja Hollannin kauttakulkusatamista
- sähkö- ja elektroniikkalaiteromua (SER) viety käytettynä tavarana EU / OECD:n ulkopuolelle
- romuautojen ja niiden osien vienti EU / OECD:n ulkopuolelle
- rakennus- ja purkujätteen dumpkaus Viroon

- vientejä luvan voimassaolon jälkeen
- taloudellisen vakuuden ylitykset
- reitti poikkeaa ilmoitetusta
- vihreiden jätteiden vienti ilman siirtoasiakirjaa (Liite VII)
- kuljetusyritykset eivät ole ilmoittautuneet jätehuoltorekisteriin
- hyödyntämis-/käsittelytodistuksia ei ole toimitettu asetetussa ajassa
- hyödyntämistä / käsittelyä ei ole tehty asetetussa ajassa

Valvontayhteistyö

- Tulli - SYKE
 - jatkuvaa yhteistyötä vientien / tuontien valvonnassa
 - konttien lastaus yleisillä parkkipaikoilla, vienti Afrikkaan
 - SER, käytetyt autot ja niiden varaosat
 - luokittelukysymykset
 - muut laittomiksi epäillyt kuormat
 - sovitut valvontajaksot
 - SER / käytetyt autot ja niiden varaosat
 - satama- ja rajatarkastukset

Lisätietoja

Suomen ympäristökeskus (SYKE)

jätteensiirtoasetuksen mukainen toimivaltainen viranomainen Suomessa

sähköposti: wasteshipments@ymparisto.fi

ylitarkastajat:	Hannele Nikander	+358 295 251 456
	Emmi Nguyen	+358 295 251 675
	Pirke Suoheimo	+358 295 251 663

Verkkosivut: www.ymparisto.fi/kvjatesiirrot

ELY-keskukset

- kuljetusyritysten hyväksyminen jätehuoltorekisteriin

ELY-keskukset ja kunnat

- laitosvalvonta

ONLY ONE EARTH

KIITOS MIELENKIINNOSTA !